

АСПЕКТИ ІНТЕГРАЦІЇ ПРОФЕСІЙНИХ ЗНАНЬ І ВМІНЬ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Ігор Лапичак, Федір Музика

Львівський державний університет фізичної культури,

Суттєву роль у реформуванні освіти відіграють інтегративні процеси, які охоплюють всі галузі діяльності суспільства. У статті подається теоретико-методичне обґрунтування застосування інтегративного підходу при підготовці фахівців із фізичного виховання у вищих навчальних закладах (ВНЗ); узагальнено основні характеристики інтегративних процесів в освіті; окреслено перспективні проблеми удосконалення підготовки фахівців із фізичного виховання, які можуть вирішуватися на основі інтегративного підходу

Ключові слова: підготовка, фахівець, фізичне виховання, інтеграція, інтегративний підхід, професійні знання, професійні вміння

АСПЕКТЫ ИНТЕГРАЦИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ЗНАНИЙ И УМЕНИЙ ПРИ ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ФИЗИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Игорь Лапичак, Фёдор Музыка

Львовский государственный университет физической культуры

Существенную роль в реформировании образования играют интегративные процессы, которые охватывают все отрасли деятельности общества. В статье изложено теоретико-методическое обоснование использования интегративного подхода при подготовке специалистов по физическому воспитанию в высших учебных заведениях, обобщены основные характеристики интегративных процессов в образовании; очерчены перспективные проблемы усовершенствования подготовки специалистов по физическому воспитанию, которые могут быть решены на основании интегративного подхода.

Ключевые слова: подготовка, специалист, физическое воспитание, интеграция, интегративный подход, профессиональные знания и умения

THE ASPECTS OF PROFESSIONAL ABILITIES AND SKILLS INTEGRATION (IN THE PROCESS OF TRAINING SPECIALISTS AT HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS)

Ihor Lapychak, Fedir Muzyka

Lviv State University of Physical Culture

Integration processes play an essential role in reforming educational approaches. These processes include all spheres of people's activities. The article considers theoretical as well as methodological substantiation for application the integration approaches (in the process of training specialists at higher educational establishments). The main characteristics of integration processes are generalized. The prospects for improvement PE specialists' education and training are distinguished (these problems can be solved through integration approach).

Key words: training, specialist, PE (physical education), integration, integration approach, professional abilities, professional skills.

АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ФІЗИЧНОГО, ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ДІТЕЙ 3-ГО – 4-ГО ТА 4- ГО – 5-ГО РОКІВ ЖИТТЯ

Олена Лахно

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Постановка проблеми. Здоров'я дітей – головна мета нашого суспільства, бо саме вони визначають майбутнє благополуччя країни, рівень життя, культури та розвитку науки [3,4,6,9]. Ніщо не може бути принесено в жертву дитячому здоров'ю. Такий підхід до характеристики здоров'я особливо важливий стосовно дітей дошкільного та шкільного віку, оскільки врівноваженість із зовнішнім середовищем забезпечує своєчасність росту і розвитку організму, можливість відвідувати навчальні заклади й оволодівати знаннями та навичками, відповідними до віку без ознак дезадаптації. Разом з цим розвиток моторної функції маленької дитини супроводжується розвитком мовлення й інших психічних функцій. По мірі

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

дозрівання кори головного мозку відбувається духовний ріст дитини і разом із тим змінюється характер її рухів [1].

Як медиків, так і педагогів хвилює прогресуюче погіршення здоров'я дітей. На сьогодні у дошкільному віці кількість практично здорових дітей становить лише 3 – 4%. Народження здорової дитини стало рідкістю, зростає кількість вроджених аномалій, мовних розладів у малюків тощо. Причини росту патологій безліч, насамперед це погана екологія, незбалансоване харчування, інформаційні та нейропсихічні перевантаження, а також жниження рухової активності, яка є потужним біологічним стимулятором життєвих функцій зростаючого організму [1,2,5,7].

Необхідно звернути увагу на рівень фізичного розвитку дітей як найважливішого показника здоров'я, індикатора соціально-економічного благополуччя суспільства і екологічного стану довколишнього середовища. Збільшується частота дисгармонійного фізичного розвитку дітей, зростає дефіцит маси тіла, з'являється низькорослість, знижуються фізіометричні і функціональні показники, погіршується фізична підготовленість [4,5,7]. Так, високий фізичний розвиток мають близько 9% дітей, середній – близько 57% і низький близько 34%.

Дослідження виконано відповідно до Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2006-2010 рр. за темою 3.2.5 «Моніторинг здоров'я дітей дошкільного і шкільного віку» (номер державної реєстрації 0107U000298), за темою 2.4.1.4.3 п. «Психологічні, педагогічні і медико-біологічні засоби відновлення працездатності в спортивних іграх» (номер державної реєстрації 0106U011989)

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі в літературі [8,9] можна бачити наступний розподіл по групах здоров'я: до першої групи належать біля 21%, до другої – 57% і до третьої – близько 22% учнів молодших класів. Існує безліч причин, які обумовлюють наведені вище факти. В основному, це причини соціально-економічного характеру. Нестабільний економічний стан в країні, падіння життєвого рівня населення, зниження забезпечення сфер охорони здоров'я, освіти і культури привів до різкого зниження культури людей відносно здоров'я. Наслідками економічної кризи є також руйнування системи оздоровчого відпочинку, дитячого спорту, дошкільного виховання і зниження якості освіти.

На думку ряду авторів [2,3,6,9], сучасний устрій життя в сім'ї на даному етапі розвитку нашого суспільства практично не забезпечує біологічну потребу дитячого організму в рухах. Дефіцит рухової активності в молодшому шкільному віці покривається всього тільки на 17%. Це є одним з основних показників в зниженні приросту рівня розвитку основних рухових якостей, погіршення фізичного стану дитячого організму, погіршення постави. Близько, 95,3% дітей ніколи не займалися додатково фізичними вправами в позаурочний час; 87,8% не роблять уранішньої зарядки і лише 12% дітей активно відпочивають разом з батьками. Ці дані свідчать про відсутність інтересу до фізичної культури у більшості школярів. Наприклад, діти основної медичної групи, що мають надмірну вагу, астено-невротичний стан або що часто хворіють, відстають в розвитку рухових якостей і нерідко починають соромитися своєї моторної незручності на уроках фізкультури, що приводить до втрати інтересу до цих уроків[3,6,9].

Зміни, що відбуваються, в образі життя дітей (якщо визначати його не просто як поведінка індивідуума, а як його поведінка в конкретних умовах) обумовлені не тільки низькою мотивацією ЗОЖ, зокрема занять фізичною культурою і спортом, але і слабкою методичною базою для цих занять.

На думку Н.В. Москаленко [6], дана проблема бере свій початок ще з більш раннього дитинства. Так, дошкільне систематичне навчання та інтенсифікація навчально-пізнавальної діяльності дітей спричиняють підвищені розумові і нервово-психічні навантаження, що створює передумову для зменшення їх рухової активності.

Т.Ю. Круцевич [9] відзначає, що реформування освіти приводить до ускладнення навчальних програм, збільшення кількості занять, де переважає статичне положення, негативно впливає на стан здоров'я дітей. У зв'язку з цим необхідно забезпечити такі педагогічні умови, які б дозволили підготувати дитину до підвищених інтелектуальних навантажень і при цьому не зменшувати обсяг її рухової активності.

Тому більшість сучасних дошкільних навчальних закладів намагаються впроваджувати інноваційні технології: авторські програми, серед яких методика О.Є Єфименка займає лідируючу позицію; не традиційне обладнання; оздоровча робота; заняття на свіжому повітрі, а також прагнуть використовувати роботу з видів спорту для оптимізації розвитку видів спорту та привернення зацікавленості

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

та уваги до спорту в цілому. Секції з видів спорту відвідують лише 27,94%; так, при дитячих спортивних школах баскетболом займаються – 1,47%; акробатикою – 1,47%; плаванням – 1,47%; хореографією – 1,47%; легкою атлетикою – 1,48%; аеробікою – 5,88%; у цирковій студії – 5,88%; гімнастикою – 8,82%.[4]

Але на думку багатьох авторів[1] розвиток дітей дошкільного віку не може бути сконцентрований лише на фізичному благополуччі тому, що на початкових етапах розвитку дитини всі сторони його особистості розвиваються гармонійно і тісно взаємопов'язані між собою. Так, І.А.Аршавский вважав, що однією з найважливіших умов якісного функціонування мозку повинен бути гарний фізичний і функціональний розвиток.

На нашу думку вивчення показників фізичного, психофізіологічного розвитку та фізичної підготовленості і виявлення різниці за даними показниками серед досліджуваних вікових груп має важливе значення при розробці методик інтегрального розвитку дітей.

Мета, завдання роботи, матеріал та методи.

Мета роботи – виявити та визначити взаємозв'язок між фізичним, психофізіологічним розвитком та фізичною підготовленістю дітей 3-го – 4-го та 4-го – 5-го років життя.

Методи та організація дослідження. Для визначення рівня фізичного, психофізіологічного розвитку та фізичної підготовленості дітей дошкільного віку було проведено психофізіологічне тестування, що включає визначення латентного часу простої реакції на світловий і звуковий на подразники; педагогічне тестування, що включає біг 10 м., метання мішечка з піском вагою 40 г, стрибок у довжину з місця, утримання рівноваги на одній нозі. В якості показників фізичного розвитку застосовуються довжина і маса тіла. Отримано результати оброблялися за допомогою методів математичної статистики.

Результати досліджень та їх обговорення. Аналіз взаємозв'язку показників фізичного розвитку, фізичної підготовленості дітей 3-го – 4-го року життя виявлені достовірні коефіцієнти взаємозв'язку не тільки між показниками довжини тіла і показниками фізичної підготовленості ($r = 0,52$ між показниками довжини тіла і метання мішечка з піском правою рукою, $r = 0,46$ між показниками довжини тіла і метання мішечка з піском лівою рукою, $p < 0,05$) (табл. 1). У віковій групі 3-го – 4-го років життя не виявлено достовірних коефіцієнтів взаємозв'язку між показниками довжини тіла і показниками психофізіологічних можливостей (табл. 1).

У той же час виявлені достовірні значення коефіцієнтів взаємозв'язку ($p < 0,05$) між деякими показниками фізичної підготовленості і психофізіологічних можливостей. Так, отримані достовірні коефіцієнти взаємозв'язку між показниками часу пробігання відрізка 10 м і часом латентного періоду простої реакції на світловий подразник ($r = 0,31$, $p < 0,05$), показником часу утримання рівноваги в положенні стоячи на одній нозі і коефіцієнтів варіації часу простої реакції на звуковий подразник ($r = 0,51$, $p < 0,05$) (табл. 1).

Отримані дані ми можемо пояснити тим, що в даній віковій групі спостерігається посилення взаємозв'язків між показниками, що відображають різні аспекти розвитку дитини, і рівень фізичного розвитку у віковій групі 3-го – 4-го років життя грає меншу роль. У віковій групі 3-го – 4-го років життя у структурі розвитку та комплексної підготовленості збільшується роль розвитку фізичної підготовленості, психофізіологічних можливостей у порівнянні з рівнем фізичного розвитку, як спостерігається у віковій групі 2-го – 3-го років життя, що узгоджується з положеннями провідних вчених[3,4,6,9].

Взаємозв'язок показників фізичного, психофізіологічного розвитку та фізичної підготовленості дітей 3-го – 4-го років життя (n=28)

	Довжина тіла	Швидкість реакції на світловий подразник, середнє значення, мс	Швидкість реакції на світловий подразник, коефіцієнт варіацій, %	Швидкість реакції на звуко-вий подразник, середнє значення, мс	Швидкість реакції на звуко-вий подразник, коефіцієнт варіацій, %	Метання мішечка з піском лівою рукою, м	Метання мішечка з піском правою рукою, м	Біг 10 м, с	Стрибок у довжину з місця, см	Тест на рівновагу, с
Довжина тіла	1,00	0,02	-0,24	-0,08	0,13	0,46	0,52	-0,23	0,30	0,15
Швидкість реакції на світловий подразник, середнє значення, мс	0,02	1,00	0,28	0,40	-0,47	-0,18	-0,20	0,33	-0,17	-0,29
Швидкість реакції на світловий подразник, коефіцієнт варіацій, %	-0,24	0,28	1,00	-0,13	-0,35	0,01	-0,04	-0,01	-0,15	-0,19
Швидкість реакції на звуковий подразник, середнє значення, мс	-0,08	0,40	-0,13	1,00	0,36	-0,06	-0,09	0,23	-0,08	0,08
Швидкість реакції на звуковий подразник, коефіцієнт варіацій, %	0,13	-0,47	-0,35	0,36	1,00	0,27	0,31	-0,13	0,08	0,51
Метання мішечка з піском лівою рукою, м	0,46	-0,18	0,01	-0,06	0,27	1,00	0,95	-0,24	0,51	0,46
Метання мішечка з піском правою рукою, м	0,52	-0,20	-0,04	-0,09	0,31	0,95	1,00	-0,31	0,49	0,44
Біг 10 м, с	-0,23	0,33	-0,01	0,23	-0,13	-0,24	-0,31	1,00	-0,26	-0,06
Стрибок у довжину з місця, см	0,30	-0,17	-0,15	-0,08	0,08	0,51	0,49	-0,26	1,00	0,51
Тест на рівновагу, с	0,15	-0,29	-0,19	0,08	0,51	0,46	0,44	-0,06	0,51	1,00

У віковій групі 4-го – 5-го років життя знову спостерігається посилення впливу показників рівня фізичного розвитку на розвиток фізичних якостей і психофізіологічних можливостей, як це характерно і для групи 2-го – 3-го років життя. Так, виявлені достовірні коефіцієнти взаємозв'язку між показниками довжини тіла і показниками фізичної підготовленості ($r = 0,41$ між показниками довжини тіла і метання мішечка з піском правою рукою, $r = 0,44$ між показниками довжини тіла і метання мішечка з піском лівою рукою, $r = 0,37$ між показниками довжини тіла і часом утримання рівноваги на одній нозі, $p < 0,05$). На відміну від вікової групи 3-4 років, у віковій групі 4-го – 5-го років життя виявлені достовірні коефіцієнти взаємозв'язку між показниками довжини тіла і показниками психофізіологічних можливостей ($r = -0,41$ між показниками довжини тіла і часом простої реакції на світловий подразник, $r = -0,41$ між показниками довжини тіла і коефіцієнтом варіації часу простої реакції на світловий подразник, $p < 0,05$) (табл. 2).

Взаємозв'язок показників фізичного, психофізіологічного розвитку та фізичної підготовленості дітей 4-го – 5-го років життя (n=27)

	Довжина тіла	Швидкість реакції на світло-вий подразник, середнє значння, мс	Швидкість реакції на світло-вий подразник, коефіцієнт варіацій, %	Швидкість реакції на звуко-вий подразник, середнє значння, мс	Швидкість реакції на звуко-вий подразник, коефіцієнт варіацій, %	Метання мішечка з піском лівою рукою, м	Метання мішечка з піском правою рукою, м	Біг 10 м, с	Стрибок у довжину з місця, см	Тест на рівновагу, с
Довжина тіла	1,00	-0,41	-0,59	-0,31	-0,33	0,41	0,44	-0,02	-0,10	0,37
Швидкість реакції на світловий подразник, середнє значння, мс	-0,41	1,00	0,70	0,57	-0,06	-0,29	-0,18	-0,06	0,25	-0,26
Швидкість реакції на світловий подразник, коефіцієнт варіацій, %	-0,59	0,70	1,00	0,38	0,16	-0,34	-0,28	0,11	0,32	-0,37
Швидкість реакції на звуковий подразник, середнє значння, мс	-0,31	0,57	0,38	1,00	0,52	-0,18	-0,20	-0,26	0,11	-0,12
Швидкість реакції на звуковий подразник, коефіцієнт варіацій, %	-0,33	-0,06	0,16	0,52	1,00	-0,18	-0,39	-0,10	0,04	-0,24
Метання мішечка з піском лівою рукою, м	0,41	-0,29	-0,34	-0,18	-0,18	1,00	0,81	0,02	-0,32	0,39
Метання мішечка з піском правою рукою, м	0,44	-0,18	-0,28	-0,20	-0,39	0,81	1,00	-0,07	-0,15	0,29
Біг 10 м, с	-0,02	-0,06	0,11	-0,26	-0,10	0,02	-0,07	1,00	0,27	0,00
Стрибок у довжину з місця, см	-0,10	0,25	0,32	0,11	0,04	-0,32	-0,15	0,27	1,00	-0,18
Тест на рівновагу, с	0,37	-0,26	-0,37	-0,12	-0,24	0,39	0,29	0,00	-0,18	1,00

Виявлено також достовірні значення коефіцієнтів взаємозв'язку ($p < 0,05$) між деякими показниками фізичної підготовленості і психофізіологічних можливостей.

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

Так, отримані достовірні коефіцієнти взаємозв'язку між показниками дальності метання мішечка з піском правою рукою і коефіцієнтом варіації часу простої реакції на звуковий подразник ($r = -0,39$, $p < 0,05$) (табл. 2).

Отримані дані ми можемо пояснити тим, що в даній віковій групі спостерігається поряд з новою активізацією впливу фізичного розвитку на рівень фізичної підготовленості і психофізіологічних можливостей спостерігається наявність взаємозв'язків між показниками, що відображають різні аспекти розвитку дитини. Роль рівня фізичного розвитку у віковій групі 4-го – 5-го років життя знов підвищується, у структурі розвитку та комплексної підготовленості даної вікової групи також зберігається роль розвитку фізичної підготовленості, психофізіологічних можливостей.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що розвиток дітей 3-го – 5-го років життя відбувається гетерохронно. У початковому дослідному віковому періоді (2-го – 3-го років життя) спостерігається значна роль показників фізичного розвитку у розвитку фізичних якостей і психофізіологічних можливостей.

У віці 3-го – 4-го років життя посилюється роль рівня розвитку фізичних якостей і психофізіологічних можливостей у структурі комплексної підготовленості, а у віковому періоді 4-го – 5-го років життя знову спостерігається підвищення ролі фізичного розвитку зі збереженням ролі фізичної підготовленості і психофізіологічних можливостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аршавский И.А. Очерки по возрастной физиологии /А.И.Аршавский. М.: Наука, 1972. – 248с.
2. Вільчковський Е.С. Фізичне виховання дітей у дошкільному закладі. / Е.С. Вільчковський, О.І. Курок Київ: Вища школа, 2001. – 216 с.
3. Козина Ж.Л., Козин В.Ю. Чудо природы. Динамическая гимнастика и плавание для самых маленьких. – Харьков: ХНПУ, 2005. – 32с. – ил. Приложение: видеофильм „Чудо природы”.
4. Кулик Н.А. Дослідження стану впровадження інноваційних технологій у навчально виховний-процес у дошкільних закладах освіти Сумської області / Н.А. Кулик // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків: ХДАФК. – 2010. – Випуск № 2. – С. 10-13.
5. Маковецька Н. Можливості застосування казко терапії в процесі фізичного виховання й оздоровлення дошкільників / Н. Маковецька // Дошкільна освіта. – 2005 – №3 (9) – С. 41-45.
6. Москаленко Н.В. Теоретико-методичні засади інноваційних технологій в системі фізичного виховання молодших школярів : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. та спорту : спец. 24.00.02 “Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Н.В. Москаленко. / Київ, 2009. – 42с.
7. Пивовар А.А. Поєднаний розвиток фізичних і пізнавальних здібностей дітей 5 і 6 років у процесі фізичного виховання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24. 00. 02 “фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” А.А. Пивовар. – Львів 2005. – 20с.
8. Решетнёва Г.А. Концепция формирования основ здоровой жизнедеятельности ребенка на начальных этапах его индивидуального развития / Г.А. Решетнёва, Л.И. Лубышева [Электронный ресурс] // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2002. – №4 – Режим доступа к журналу: <http://lib.sportedu.ru/press/fkvot/2002N4/p2-4.htm>
9. Теорія і методика фізичного виховання у 2т. / за ред. Т.Ю. Кручевич. – К.: Олімпійська література, 2008. – Т. 2: Методика фізичного виховання різних груп населення. – 368 с.

АНОТАЦІЇ

АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ФІЗИЧНОГО, ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ДІТЕЙ 3-ГО – 4-ГО ТА 4-ГО – 5-ГО РОКІВ ЖИТТЯ

Лахно Олена

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

В статті наведені результати досліджень фізичного, психофізіологічного розвитку та фізичної підготовленості. Виявлені і проаналізовані взаємозв'язки між показниками у вікових групах 3-го – 4-го і 4-го – 5-го років життя.

Ключові слова: діти, розвиток, фізична підготовленість, психофізіологічні можливості, структура, гетерохронність

АНАЛИЗ ВЗАИМОСВЯЗИ ФИЗИЧЕСКОГО, ПСИХОФИЗИОЛОГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ И ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ ДЕТЕЙ 3-ГО - 4-ГО И 4-ГО - 5-ГО ЛЕТ ЖИЗНИ

Елена Лахно

Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры

В статье приведены результаты исследований физического, психофизиологического развития и физической подготовленности. Выявлены и проанализированы взаимосвязи между показателям в возрастных группах 3-го – 4-го и 4-го – 5-го года жизни.

Ключевые слова: дети, развитие, физическая подготовленность, психофизиологические возможности, структура, гетерохронность.

ANALYSIS RELATIONSHIP OF PHYSICAL, PHYSIOLOGICAL DEVELOPMENT OF CHILDREN AND PHYSICAL 3RD - 4TH AND 4 TH - 5 TH YEARS OF LIFE

Elena Lakhno

Dnieper State Academy of Civil Engineering and Architecture

The results of studies of physical, psycho-physiological development and physical fitness. Identified and analyzed the difference in these parameters between age groups 3-4 and 4-5 years.

Key words: children, development, physical preparedness, psycho-physiological possibilities, structure, getertimely.